

UCHWAŁA
składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego

22 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Krajewski (przewodniczący)
SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska (sprawozdawca)
SSN Jacek Grela
SSN Beata Janiszewska
SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk
SSN Mariusz Łodko
SSN Piotr Telusiewicz

Protokolant Arkadiusz Połaniecki

na posiedzeniu jawnym 22 maja 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa B. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
przeciwko P. C.
z udziałem Prokuratora Generalnego
o zapłatę,
na skutek przedstawienia przez Sąd Najwyższy
postanowieniem z 7 lutego 2023 r., II CSKP 1946/22,
zagadnienia prawnego:

"czy art. 115 k.c. stosuje się do biegu przedawnienia"

podjął uchwałę:

**Artykuł 115 k.c. nie ma zastosowania do upływu terminu
przedawnienia.**

Marcin Krajewski

Agnieszka Góra-Błaszczkowska

Jacek Grela

Beata Janiszewska

Agnieszka Jurkowska-Chocyk

Mariusz Łodko

Piotr Telusiewicz

[SOP]

[ms]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 12 marca 2020 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie oddalający powództwo B. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. przeciwko P. C. w sprawie o zapłatę w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 218 700 zł z odsetkami umownymi za opóźnienie oraz kwotę 19 440 zł z odsetkami umownymi za opóźnienie i rozstrzygnął o kosztach procesu.

Sądy oparły swoje rozstrzygnięcie na następującym stanie faktycznym:

Strony postępowania zawarły umowę dystrybucyjną, na podstawie której pozwany nabywał od powódki sprzęt medyczny. 27 sierpnia 2015 r. pozwany, po uprzednim ustaleniu ustnym warunków umowy (zamówienia), mailowo zamówił u powódki stenty (...) „zgodnie ze specyfikacją i ilością ustaloną na wczorajszym spotkaniu” – 45 sztuk. Pozwany otrzymał zamówiony towar 28 sierpnia 2015 r., a 27 sierpnia 2015 r. za dostarczony pozwanemu towar została wystawiona faktura VAT nr 20108 RT, której pozwany nie opłacił.

Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo, uznając m.in. za zasadny zarzut

przedawnienia podniesiony przez pozwanego w zakresie kwoty 218 700 zł wskazanej w fakturze VAT nr (...). Wskazał, że zgodnie z art. 115 k.c., jeżeli koniec terminu do wykonania czynności przypada na dzień uznany ustawowo za wolny od pracy lub na sobotę, termin upływa następnego dnia, który nie jest dniem wolnym od pracy ani sobotą. 25 listopada 2017 r. wypadł w sobotę, a 26 listopada 2017 r. w niedzielę, jednak zdaniem sądu przepis ten nie ma zastosowania do obliczania terminów przedawnienia. Zasady ich wyznaczania regulowane są przez Tytuł V, Księgi I kodeksu cywilnego, natomiast art. 115 k.c. reguluje terminy na wykonanie czynności. Przedawnienie nie stanowi „czynności” w żadnym rozumieniu tego terminu i następuje ex lege.

Od wyroku apelację złożył powód.

W ocenie Sądu Apelacyjnego apelacja powoda okazała się w całości uzasadniona. Sąd ten stanął na stanowisku, że art. 115 k.c. ma zastosowanie także do terminów przedawnienia. Skoro w przepisach regulujących problematykę przedawnienia, nie zostały przewidziane odrębne reguły dotyczące sposobu obliczania terminów, musi to oznaczać, że do biegu terminu przedawnienia znajdują zastosowanie ogólne przepisy dotyczące terminu, a więc art. 110-116 k.c. Przewidziana w art. 115 k.c. reguła korygująca obliczanie terminów winna znaleźć zastosowanie wobec terminów przedawnienia w tych przypadkach, w których ocenie podlega prawna skuteczność podjętej przez wierzyciela czynności mającej doprowadzić do przerwania biegu przedawnienia - art. 123 § 1 k.c. W rozpoznawanej sprawie roszczenie powoda o zapłatę stało się wymagalne 25 listopada 2015 r., termin przedawnienia upływał 25 listopada 2017r. (sobota), więc w oparciu o art. 115 k.c. uległ przesunięciu na 26 listopada (niedziela), a następnie dalszemu przesunięciu na 27 listopada 2017r. (poniedziałek). Powód wytoczył w tym dniu powództwo o zapłatę i tym samym przerwał bieg terminu przedawnienia określony w art. 554 k.c. Z tych względów Sąd Apelacyjny podzielił zarzut naruszenia art. 115 w zw. z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. oraz art. 117 § 2 k.c.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną złożył pozwany, zaskarżając wyrok w całości. Skargę kasacyjną oparł między innymi na następujących zarzutach naruszenia prawa materialnego: art. 115 w zw. z art. 123

§ 1 pkt 1 k.c. przez ich nieprawidłową wykładnię oraz art. 117 § 2 k.c. przez jego niezastosowanie i w konsekwencji uznanie, że zarzut przedawnienia roszczenia nie został podniesiony skutecznie przez pozwanego, gdyż koniec biegu terminu przedawnienia przypadający w sobotę upływa dopiero kolejnego dnia roboczego – w poniedziałek.

W odpowiedzi na skargę powód wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej.

Przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy powziął poważne wątpliwości co do wykładni art. 115 k.c. i w związku z tym postanowił przedstawić zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia składowi 7 sędziów Sądu Najwyższego (art. 82 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym). Od sposobu przeprowadzenia wykładni tego przepisu zależy ocena skuteczności podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia istotna dla wyniku sprawy. Istotne zagadnienie prawne sprowadza się do kwestii, czy art. 115 k.c. dotyczy końca biegu terminu przedawnienia i czy może wpływać na jego wydłużenie. W kwestii tej w rachubę mogą wchodzić dwa kierunki wykładni.

Sąd Najwyższy, rozpoznając zagadnienie w składzie 7 sędziów zważył, co następuje:

Według art. 115 k.c., jeżeli koniec terminu do wykonania czynności przypada na dzień uznany ustawowo za wolny od pracy lub na sobotę, termin upływa następnego dnia, który nie jest dniem wolnym od pracy ani sobotą.

Problem stosowania wskazanego przepisu do końca biegu terminu przedawnienia został podjęty po raz pierwszy w wyroku Sądu Najwyższego z 13 kwietnia 2007 r., III CSK 409/06, wydanym przed nowelizacją art. 118 k.c. Wyrażono w nim stanowisko, że przepisy Kodeksu cywilnego regulujące przedawnienie nie zawierają szczegółowych rozwiązań dotyczących liczenia terminów przedawnienia, właściwe jest więc sięganie do ogólnych przepisów o terminach, tj. do art. 110-116 k.c. W związku z tym znajduje również zastosowanie art. 115 k.c., a jeżeli koniec terminu przedawnienia przypada na dzień ustawowo wolny od pracy lub na sobotę, to termin przedawnienia ulega przedłużeniu i upływa dnia następnego, który nie jest dniem ustawowo wolnym od pracy.

W postanowieniu Sądu Najwyższego z 6 czerwca 2018 r., III CSK 61/18, wyrażono pogląd, że art. 115 k.c. ma zastosowanie do zasiedzenia. Pogląd ten nie został szerzej uzasadniony, odwołano się bowiem do motywów wyroku Sądu Najwyższego z 14 kwietnia 2007 r., III CSK 409/06. Dodatkowo tylko Sąd Najwyższy zaznaczył, że wymieniony przepis powinien być interpretowany w kontekście normy zawartej w art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 165 § 1 i 2 k.p.c. Stanowisko na ten temat zajmowały również Sady Apelacyjne: w Warszawie (wyrok z 19 września 2019 r., I ACa 470/17, i wyrok z 28 listopada 2016 r., VI Aca 1198/15) i w Katowicach (wyrok z dnia 15 stycznia 2016 r., I ACa 705/15).

Przeciwko stosowaniu tego przepisu do terminów przedawnienia wypowiedzieli się m.in. T. Pałdyna (*Przedawnienie w polskim prawie cywilnym*, Warszawa 2012, s. 189), J. Gudowski (*Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna, cz. 2 [art. 56-125]*, red. J. Gudowski, Warszawa 2021, art. 115, Nb 5), M. Maciejewska-Szałas (w: *Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany*, red. M. Balwicka-Szczyrba, A. Sylwestrzak, LEX/el 2024, art. 115, Nb 1), J. Kuźmicka-Sulikowska (w: *Zobowiązania. Przepisy ogólne i powiązane przepisy Księgi I KC. Tom I. Komentarz*, red. P. Machnikowski, Warszawa 2022, art. 115, Nb 4), R. Strugała (w: *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Warszawa 2021, art. 115, Nb 1), K. Mularski (w: *Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz do rt. 1-352*, red. M. Gutowski, Warszawa 2021, art. 115, Nb 3), M. Mataczyński i M. Szaczywko (w: *Kodeks...*, red. M. Gutowski, art. 118, Nb 3).

Wymienieni Autorzy odwołują się głównie do językowej wykładni art. 115 k.c., którym objęte są wyłącznie terminy na dokonanie określonej czynności. T. Pałdyna (w: *Przedawnienie w polskim prawie cywilnym*, Warszawa 2012, s. 189) podkreśla, że do terminów przedawnienia nie stosuje się art. 115 k.c., gdyż nie są to terminy do wykonania czynności. Roszczenie może więc przedawnić się w sobotę lub w niedzielę. Przeciwny pogląd, jego zdaniem, polega na nieporozumieniu i jest reminiscencją postrzegania terminów przedawnienia jako terminów do wykonania określonych działań. Tymczasem (...) terminy przedawnienia mają całkowicie odmienny charakter. Podobne stanowisko zajmuje J. Kuźmicka-Sulikowska (w: *Zobowiązania. Przepisy ogólne i powiązane przepisy Księgi I KC. Tom I. Komentarz*, red. P. Machnikowski, Warszawa 2022, art. 115).

Również zdaniem J. Gudowskiego art. 115 k.c. nie dotyczy terminów przedawnienia i zasiedzenia. Dla terminów przedawnienia dłuższych niż dwa lata należy przyjąć, że kończą się one ostatniego dnia roku kalendarzowego. Indyferentne jest więc ustalenie, czy upływ terminu następuje w sobotę lub dzień ustawowo wolny od pracy (w: *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna, cz. 2 (art. 56-125)*, red. J. Gudowski, Warszawa 2021, art. 115, nb. 5). Także R. Strugała (w: *Kodeks...*, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, art. 115, nb. 1) z hipotezy art. 115 k.c. wyłącza terminy, które przewidują wygaśnięcie stosunku prawnego lub utratę określonych uprawnień (kompetencji). W art. 115 k.c. chodzi wyłącznie o czynności, które zakładają aktywność podmiotu. Takiego charakteru nie mają terminy przedawnienia. Ich upływ wiąże się *ex lege* z wygaśnięciem kompetencji do wykorzystania przymusu państwowego w celu zapewnienia wykonania świadczenia.

Podobnie uważa K. Mularski (*Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz do art. 1-352*, red. M. Gutowski, Warszawa 2021, art. 115, nb. 3), podkreślając, że art. 115 k.c. nie odnosi się do terminów, których upływ nie nakłada na podmiot obowiązku działania lub zaniechania, lecz powoduje powstanie albo ustanie określonej kompetencji. W konsekwencji norma wynikająca z tego przepisu nie obejmuje swoim zakresem terminów przedawnienia, gdyż nie są one terminami do dokonania określonej czynności. Wymieniony autor zwraca uwagę, że nie ma podstaw do wyprowadzania wniosku, iż dochodzi do „przedłużenia” terminu przedawnienia tylko z tego powodu, że jego zakończenie przypada w sobotę lub w dzień ustawowo wolny od pracy. Poza tym trudności wynikające z wytoczenia w sobotę lub w dzień ustawowo wolny od pracy powództwa, które prowadziłyby do przerywania biegu przedawnienia, nie mogą mieć bezpośredniego przełożenia na ocenę długości tego terminu.

Istnieją także poglądy aprobujące stosowanie art. 115 k.c. do oznaczenia końca biegu przedawnienia, jednakże żaden z wyrażających je autorów nie uzasadnił swojego stanowiska (P. Machnikowski w: *Kodeks...*, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, art. 118, nb. 8; B. Kordasiewicz w: *System prawa prywatnego. Tom 2. Prawo cywilne - część ogólna*, red. Z. Radwański, A. Olejniczak, Warszawa 2019, s. 808).

Sąd Najwyższy uznał, że art. 115 k.c. nie ma zastosowania do upływu terminu przedawnienia. O przyjęciu tego stanowiska zdecydowały ostatecznie następujące argumenty:

Po pierwsze, wykładnia art.118 k.c. musi być dokonywana ściśle, co wynika z natury przedawnienia i jego roli w systemie prawa. Przepisy regulujące przedawnienie naruszają zasadę ochrony praw podmiotowych, a zatem jako przepisy szczególne, zgodnie z zasadą *exceptiones non sunt extendendae* nie podlegają wykładni rozszerzającej. Ścisłą wykładnię wymuszają też zastrzeżenia jurydyczne oraz argumenty ustrojowe, gdyż przedawnienie ogranicza zagwarantowaną konstytucyjnie ochronę praw podmiotowych, co wyklucza liberalizm interpretacyjny (T. Pałdyna, *Przedawnienie w prawie polskim*, s.91-92, i powołana tam literatura oraz orzecznictwo).

Po drugie, z językowej wykładni art. 115 k.c. wynika, że dotyczy on wyłącznie terminów zastrzeżonych dla dokonania określonej czynności. Wykładnia językowa ma pierwszorzędne znaczenie w procesie wykładni przepisów prawa, a inne rodzaje wykładni stosuje się tylko wówczas, gdy wyniki interpretacji językowej nie dają jasnej odpowiedzi. Przedawnienie roszczenia jest konsekwencją bezczynności wierzyciela w zakresie realizacji jego prawa podmiotowego. Nie ma zatem powiązania merytorycznego między art. 115 k.c. a przedawnieniem. Skutek przedawnienia następuje *ex lege* z chwilą upływu terminu określonego przez ustawodawcę jako termin przedawnienia.

Po trzecie, dopuszczenie stosowania art. 115 k.c. spowodowałoby „przedłużenie” terminu przedawnienia, który kończy się w sobotę lub dzień ustawowo wolny od pracy, do dnia następnego, niebędącego sobotą lub dniem ustawowo wolnym od pracy. Nie ma podstaw merytorycznych, aby odmiennie traktować terminy przedawnienia, które kończą się w sobotę lub w dni ustawowo wolne od pracy, od terminów przedawnienia kończących się w inne dni. Takie stanowisko nie ma żadnego umocowania. Poza tym nie można przyjąć, że w sobotę lub dzień ustawowo wolny od pracy wyłączona jest możliwość przedsięwzięcia (zarówno przez wierzyciela, jak i dłużnika) czynności skutkujących przerwaniem biegu przedawnienia (art. 123 § 1 k.c.).

Po czwarte, z art. 118 zdanie drugie k.c. wynika, że ustawodawca w sposób autonomiczny wyznacza koniec terminu przedawnienia. Zasada z art. 118 zd. 2 k.c. ma zastosowanie bez względu na to, czy ostatni dzień roku kalendarzowego przypada w sobotę. Indyferentne znaczenie ma okoliczność, że upływ terminu przedawnienia kończy się w sobotę lub w dzień ustawowo wolny od pracy.

Po piąte, nie ma podstaw do stosowania art. 115 k.c. do czynności określonych w art. 123 § 1 k.c. Z art. 123 § 1 k.c. nie można wyprowadzić wniosku, że dla wskazanych tam czynności został zastrzeżony termin dla ich dokonania.

Z podanych wyżej przyczyn przyjęto uchwałę o treści jak w sentencji. Ponieważ nie ma ona mocy zasady prawnej i została wydana w konkretnej sprawie, bezprzedmiotowe byłoby uwzględnienie wniosku powódki o nadanie uchwale skutku wyłącznie prospektywnego.

Agnieszka Góra-Błaszczkowska

Beata Janiszewska

Mariusz Łodko

Agnieszka Jurkowska-Chocyk

Jacek Grela

Piotr Telusiewicz

Marcin Krajewski

(NM)

[ms]